

ทำงานวิจัยและการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากการทำวิจัย โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 5 ข้อ

ด้านความสอดคล้องของผลงานวิจัยกับความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึกของครู ศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับผลที่ได้รับจากการทำวิจัยว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ผู้วิจัยตั้งไว้เพียงใด โดยวัดจากแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ข้อ

ด้านเจตคติต่อการทำวิจัย หมายถึง ความรู้สึกของครูศึกษานิเทศก์ที่มีต่อการ ทำวิจัย โดยวัดจากแบบวัดประมาณค่าจากตัวเลือก 7 ช่อง ตามแนวการวัดของ Osgood จำนวน 10 ข้อ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของความพึงพอใจในการทำวิจัยที่มีความ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โมเดลที่ได้นอกจากสามารถใช้อธิบายความพึงพอใจในการทำ วิจัยของครูศึกษานิเทศก์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้วยังเป็นแนวทางในการพัฒนาโมเดล ลิสเรลเพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ต่อไป

2. ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้มีการทำวิจัยของครูศึกษานิเทศ นิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวกับการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโมเดล ความพึงพอใจในการทำงานวิจัย สารสำคัญในส่วนนี้จะนำเสนอเป็น 5 ตอน ดังนี้ คือ

- ตอนที่ 1 โมเดลการวิจัย โมเดลเชิงสาเหตุแบบดั้งเดิม โมเดลลิสมเรลและการทดสอบโมเดลระหว่างกลุ่ม
- ตอนที่ 2 การวิจัยทางการศึกษา
- ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในการทำวิจัย
- ตอนที่ 4 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ
- ตอนที่ 5 รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 โมเดลการวิจัย โมเดลเชิงสาเหตุแบบดั้งเดิม โมเดลลิสมเรลและการทดสอบโมเดลระหว่างกลุ่ม

โมเดลการวิจัย (research model) โมเดลการวิจัย คือ แบบจำลองที่นักวิจัยสร้างขึ้น เพื่อแสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรตามหลักทฤษฎี ซึ่งตามหลักของการวิจัย จะต้องมีการตรวจสอบโมเดลการวิจัยที่สร้างขึ้นว่า มีความสอดคล้องกับสภาพการณ์หรือปรากฏการณ์ (model reality consistency) และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (model data consistency) หรือไม่ อย่างไร โมเดลการวิจัย (research model) สร้างขึ้นเพื่อตอบปัญหาการวิจัย อันเป็นเป้าหมายของการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งได้แก่ การบรรยาย (description) การอธิบาย (explanation) การพยากรณ์ (prediction) และการควบคุม (control) ปรากฏการณ์ธรรมชาติ ซึ่งในการสร้างโมเดลการวิจัยนี้จะต้องอาศัยทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์มาเป็นพื้นฐานในการสร้างโมเดลการวิจัย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537)

ตัวแปรที่ใช้ในโมเดลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ตัวแปรภายนอก (exogenous variables) หมายถึง ตัวแปรที่นักวิจัยไม่สนใจศึกษา และตัวแปรภายใน (endogenous variables) หมายถึง ตัวแปรที่นักวิจัยสนใจศึกษาว่าได้รับอิทธิพลจากตัวแปรใดซึ่งจะมีแสดงไว้ในโมเดลอย่างชัดเจน การวัดตัวแปรในโมเดลการวิจัยแบ่งได้ 2 ประเภทตามการวัด คือ ตัวแปรแฝง (latent or unobserved variables) เป็นตัวแปรที่ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง แต่สามารถศึกษาได้จากอิทธิพลของตัวแปรแฝงนั้น ๆ ที่มีต่อตัวแปรทางพฤติกรรมที่สามารถสังเกตและวัดค่าได้ ตัวแปรสังเกตได้ (observed or manifest variables) เป็นตัวแปรที่สังเกตและวัดได้โดยตรงซึ่งจะเป็นตัวบ่งชี้ของตัวแปรแฝง (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2532 และ นางลักษณ์ วิรัชชัย, 2537)

การเขียนโมเดลเชิงสาเหตุใช้สัญลักษณ์รูปสี่เหลี่ยม □ แทนตัวแปรที่สามารถสังเกตได้ ใช้รูปวงกลม ○ แทนตัวแปรแฝง ใช้ลูกศรทางเดียว → แทนความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยที่หัวลูกศรแสดงทิศทางของอิทธิพลและใช้รูปลูกศรเส้นโค้งสองทาง ↷ แทนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

โมเดลเชิงสาเหตุแบบดั้งเดิม (Classical causal model) โมเดลเชิงสาเหตุแบบดั้งเดิมเป็นโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยกำหนดว่าตัวแปรทั้งหมดที่นำมาศึกษานั้นเป็นตัวแปรที่สามารถสังเกตและวัดค่าได้โดยตรง (observed variables) และไม่มี ความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปร การศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุแบบดั้งเดิมจึงยังไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง เพราะในการศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุแบบดั้งเดิมนั้นไม่ได้นำความคลาดเคลื่อนจากการวัดตัวแปรมาพิจารณา วิเคราะห์หรือทดสอบ (Joreskog and Sorbom, 1989 ; Bollen, 1989; นางลักษณ์ วิรัชชัย, 2537)

โมเดลลิสเรล (Lisrel model) Bollen (1989 อ้างใน นางลักษณ์ วิรัชชัย, 2537) กล่าวว่าโมเดลลิสเรลเป็นการบูรณาการการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญ 3 วิธี คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) การวิเคราะห์อิทธิพล (path analysis) และการประมาณค่าพารามิเตอร์ในการถดถอยไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์พร้อมทั้งมีการรายงานดัชนีความสอดคล้องอีกด้วย ในโมเดลลิสเรลประกอบด้วย 2 โมเดลที่สำคัญ คือ โมเดลการวัด (measurement model) เป็นโมเดล

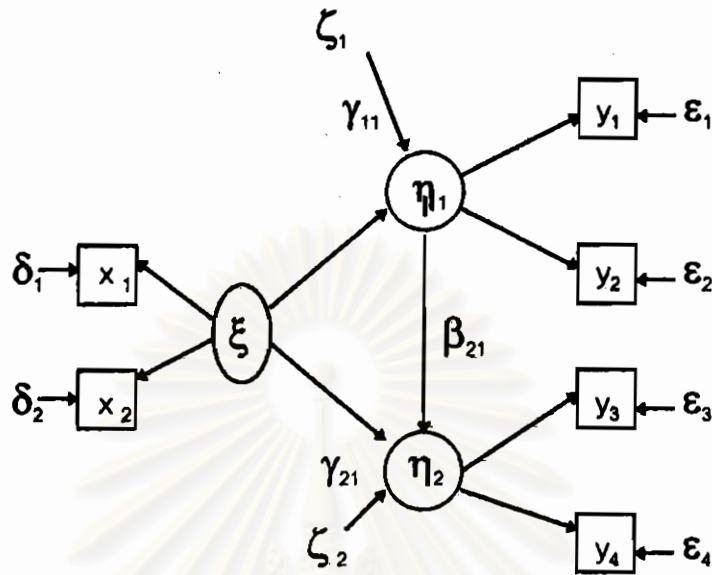
แสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ (observed variables) กับตัวแปรแฝง (latent variables) ซึ่งโมเดลการวัดนี้สามารถแก้ปัญหาความคลาดเคลื่อนในการวัด (measurement error) ได้ โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model) เป็นโมเดลที่อธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงด้วยกันในโมเดลการวิจัยทุกรูปแบบ ทั้งความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relation model) แบบอิทธิพลทางเดียวหรือแบบอิทธิพลย้อนกลับ (recursive or non-recursive model) รวมทั้งโมเดลที่มีปัญหาการร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity)

การวิเคราะห์โมเดลลิสเรลจะต้องมีสมมุติฐานทางสถิติที่ต้องการทดสอบและมีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่จะมาวิเคราะห์ หัวใจสำคัญของการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล คือ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์กับเมทริกซ์ที่ได้จากการประมาณค่าพารามิเตอร์ตามโมเดลลิสเรลที่เป็นสมมุติฐานการวิจัย เพื่อตรวจสอบว่า โมเดลลิสเรลและข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด

การดำเนินการวิเคราะห์โมเดลลิสเรลแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน

1. การกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล (specification of the model)
2. การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (identification of the model)
3. การประมาณค่าพารามิเตอร์จากโมเดล (parameter estimation from the model)
4. การทดสอบเทียบความกลมกลืนสอดคล้อง (goodness of fit test) ของข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดลลิสเรล ซึ่งเป็นการตรวจสอบความตรงของโมเดล (validation of the model)
5. การปรับโมเดล (model adjustment)
6. การแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล

แผนภาพที่ 1 ลักษณะของโมเดลลิสเรลสามารถแสดงได้ดังแผนภาพ ดังนี้

จากแผนภาพในโมเดลข้างต้นมีตัวแปรแฝงภายนอก 1 ตัว ตัวแปรแฝงภายใน 2 ตัว ตัวแปรแฝงทั้ง 3 ตัวนี้สามารถวัดได้จากตัวแปรที่สังเกตได้ 2 ตัวแปร

- ξ แทนเวกเตอร์ตัวแปรแฝงภายนอก
- x แทนเวกเตอร์ตัวแปรภายนอกที่สังเกตได้
- η แทนเวกเตอร์ตัวแปรแฝงภายใน
- y แทนเวกเตอร์ตัวแปรภายในที่สังเกตได้
- δ แทนเวกเตอร์ความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปร x
- ϵ แทนเวกเตอร์ความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปร y
- ζ แทนเวกเตอร์ความคลาดเคลื่อนในการวัด η
- β แทนเมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอยระหว่างตัวแปรแฝงภายใน η
- Γ แทนเมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอยระหว่างตัวแปรภายนอก ξ ไปตัวแปรแฝงภายใน η
- Λ_x แทนเมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอยของ x บน ξ
- Λ_y แทนเมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอยของ y บน η
- ϕ แทนเมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรภายนอกแฝง ξ
- Ψ แทนเมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรภายในแฝง ζ
- $\theta\delta$ แทนเมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน δ
- $\theta\epsilon$ แทนเมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน ϵ

ตัวแปรในโมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model) มีความสัมพันธ์กัน แสดงในรูปของสมการโครงสร้าง ดังนี้

$$\eta_1 = \gamma_{11}\xi_1 + \zeta_1$$

$$\eta_2 = \beta_{21}\eta_1 + \gamma_{21}\xi_1 + \zeta_2$$

ในที่นี้

$$\eta = \begin{bmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \end{bmatrix}, \quad \beta = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ \beta_{21} & 0 \end{bmatrix}, \quad \Gamma = \begin{bmatrix} \gamma_{11} \\ \gamma_{21} \end{bmatrix}, \quad \xi = [\xi_1], \quad \zeta = \begin{bmatrix} \zeta_1 \\ \zeta_2 \end{bmatrix}$$

เขียนสมการในรูปเมทริกซ์ได้ดังนี้

$$\eta = \beta\eta + \Gamma\xi + \zeta$$

ตัวแปรในโมเดลการวัด (measurement model) มีความสัมพันธ์กันแสดงในรูปของสมการ ดังนี้

$$x_1 = \lambda_{x1}\xi_1 + \delta_1, \quad x_2 = \lambda_{x2}\xi_1 + \delta_2$$

$$y_1 = \lambda_{y1}\eta_1 + \varepsilon_1, \quad y_2 = \lambda_{y2}\eta_1 + \varepsilon_2$$

$$y_3 = \lambda_{y3}\eta_2 + \varepsilon_3, \quad y_4 = \lambda_{y4}\eta_2 + \varepsilon_4$$

ในที่นี้

$$x = \begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 \end{bmatrix}, \quad \Lambda_x = \begin{bmatrix} \lambda_1 \\ \lambda_2 \end{bmatrix}, \quad \xi = [\xi_1], \quad \delta = \begin{bmatrix} \delta_1 \\ \delta_2 \end{bmatrix}$$

$$y = \begin{bmatrix} y_1 \\ y_2 \\ y_3 \\ y_4 \end{bmatrix}, \quad \Lambda_y = \begin{bmatrix} \lambda_1 & 0 \\ \lambda_2 & 0 \\ 0 & \lambda_3 \\ 0 & \lambda_4 \end{bmatrix}, \quad \eta = \begin{bmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \end{bmatrix}, \quad \varepsilon = \begin{bmatrix} \varepsilon_1 \\ \varepsilon_2 \\ \varepsilon_3 \\ \varepsilon_4 \end{bmatrix}$$

เขียนสมการในรูปเมทริกซ์ได้ดังนี้

$$x = \Lambda_x\xi + \delta$$

$$y = \Lambda_y\eta + \varepsilon$$

จากการเปรียบเทียบโมเดลเชิงสาเหตุแบบดั้งเดิม (classical causal model) กับโมเดลลิสเรล (lisrel model) ศูนย์ เทียนงาม (2539) พบว่าโมเดลลิสเรลมีข้อดีที่เห็นเด่นชัดกว่าโมเดลเชิงสาเหตุแบบดั้งเดิม 4 ประการ คือ ประการแรก โมเดลลิสเรลมีความสามารถในการประมาณค่าพารามิเตอร์ในเทอมของความคลาดเคลื่อน (error of measurement) ซึ่งในการวัดตัวแปรแฝงในการวิจัยจะมีความคลาดเคลื่อนอยู่เสมอ ประการที่สอง การวิเคราะห์ด้วยโมเดลลิสเรลสามารถผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นของโมเดลเชิงสาเหตุแบบดั้งเดิม โดยยอมให้ความแปรปรวนร่วมระหว่างเทอมความคลาดเคลื่อนมีค่าไม่เท่ากับศูนย์ได้ ทำให้การศึกษาโมเดลตรงกับสภาพความเป็นจริงและให้ผลการวิเคราะห์ที่ดีกว่า ประการที่สาม การวิเคราะห์ด้วยโมเดลลิสเรลนั้นสามารถวิเคราะห์โมเดลที่มีตัวแปรแฝงได้และประการสุดท้าย การคำนวณค่าดัชนีความกลมกลืน (goodness - of - fit index) ในโมเดลเชิงสาเหตุแบบดั้งเดิมต้องคำนวณด้วยมืออีกทั้งยังมีความยุ่งยากซับซ้อนใช้เวลานานในการสร้างโมเดลให้สำเร็จ แต่ในโมเดลลิสเรลสามารถคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องมาพร้อมกับผลการวิเคราะห์ที่ลดขั้นตอนการปรับโมเดลสามารถทำได้ง่ายกว่าโมเดลเชิงสาเหตุแบบดั้งเดิม

การทดสอบโมเดลระหว่างกลุ่ม (cross validation) การทดสอบโมเดลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นเป็นการทดสอบว่า โมเดลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นได้หรือไม่ โดยการกำหนดค่าพารามิเตอร์ของแต่ละกลุ่มให้มีค่าเท่ากัน แล้วตรวจสอบความกลมกลืนสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Joreskog and Sorbom, 1989) ซึ่งมีขั้นตอนในการทดสอบดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดให้เมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรแฝงบนตัวแปรสังเกตได้ (Λ) และเมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรสังเกตได้ภายนอกของ (Θ) แต่ละกลุ่มเท่ากัน เพื่อตรวจสอบความเท่ากันของ variance - covariance matrix

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดให้เมทริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรแฝงภายใน (Φ) ของแต่ละกลุ่มเท่ากัน เพื่อตรวจสอบความเท่ากันของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ (correlation matrix)

ตอนที่ 2 การวิจัยทางการศึกษา

ความหมายของการวิจัยทางการศึกษา มีผู้ให้ความหมายของการวิจัยทางการศึกษาไว้หลายท่าน ซึ่งจะขอนำเสนอพอสังเขปดังนี้

สารานุกรมการศึกษา (The Encyclopedia of Education, 1971: 519) ให้ความหมายของการวิจัยการศึกษาไว้ว่า การวิจัยการศึกษา คือ การจัดการสืบค้นอย่างมีระบบเกี่ยวกับการศึกษาและผลผลิตที่ได้รับจากการศึกษา

สารานุกรมการวิจัยการศึกษา (Encyclopedia of Educational Research, 1969: 112) กล่าวว่า การวิจัยการศึกษา คือ กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ทางด้านพัฒนาการและผลผลิตทางการศึกษา

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524) ได้สรุปว่า การวิจัยการศึกษาเป็นการสืบค้นอย่างเป็นระบบเพื่อการค้นพบกฎหรือข้อความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรม เพื่อใช้ในการทำนายและควบคุมปรากฏการณ์ต่าง ๆ ภายใต้อภิวาทกรรมทางการศึกษา

ญาดา ดาวพลังพรหม (2526) ให้ความหมายการวิจัยการศึกษาว่า คือ การศึกษาอย่างมีระบบ อันจะนำไปสู่การค้นพบความรู้หรือความจริงเกี่ยวกับหลักการต่าง ๆ ของการศึกษา

รัตติกอ ทิมเจริญ (2531) ให้ความหมายของการวิจัยการศึกษาว่า คือ การศึกษาอย่างมีระบบโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การค้นพบข้อความรู้เกี่ยวกับการศึกษาในด้านต่าง ๆ

สุวัฒนา สุภาลักษณ์ (2531) ได้สรุปความหมายของการวิจัยการศึกษาว่า หมายถึงศาสตร์ที่ว่าด้วยวิธีการและกระบวนการที่ใช้ในการศึกษา ค้นคว้า เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมาบรรยายอธิบายและทำนายปรากฏการณ์ทางการศึกษาอย่างมีระบบ ทำให้ได้ข้อความรู้ที่เชื่อถือได้

สุวัฒน์ เวชประดิษฐ์ (2531) สรุปความหมายของการวิจัยการศึกษาว่า หมายถึงการศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ด้านพัฒนาการ และผลผลิตทางการศึกษา โดยวิธีการศึกษาอย่างมีระบบ มีระเบียบ มีเหตุผล ซึ่งเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อตอบคำถามทางการศึกษาและเป็นเครื่องตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้วย

จากความหมายของการวิจัยการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การวิจัยทางการศึกษาเป็นกระบวนการศึกษา ค้นคว้า หาข้อความรู้ใหม่ ๆ ที่เชื่อถือได้อย่างมีระบบ โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อความรู้หรือตอบปัญหาที่ต้องการทราบแล้วนำข้อค้นพบที่

ได้นั้นไปช่วยแก้ปัญหาหรือช่วยในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นการสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ

ความสำคัญของการวิจัยทางการศึกษา จากการศึกษาความหมายของการวิจัยการศึกษาจะเห็นได้ว่า การวิจัยทางการศึกษานั้นเป็นงานที่สำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการวางแผนและพัฒนาทางการศึกษา เพราะผลการวิจัยทางด้านการศึกษาทำให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ (information) อันมีบทบาทสำคัญและเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การบริหาร การปรับปรุงส่งเสริมการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ตลอดจนการแก้ปัญหาการศึกษาของประเทศ เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาและการเปลี่ยนแปลงสังคม

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในการทำวิจัย

จากการศึกษาเรื่องความพึงพอใจที่ผ่านมาพบว่า ยังไม่มีการศึกษาความพึงพอใจในการทำวิจัย การศึกษาความพึงพอใจส่วนใหญ่เป็นการศึกษาความพึงพอใจในการทำงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวคิดที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงานมาเป็นแนวทางในการศึกษาความพึงพอใจในการทำวิจัย เนื่องจากการทำวิจัยเป็นงานประเภทหนึ่งที่สำคัญและมีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาทางการศึกษา

ความหมายของความพึงพอใจในการทำงาน มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจในการทำงานไว้มากมาย หลายความหมาย หลายทัศนะ ดังที่จะนำเสนอพอสังเขปดังนี้

Cherrington (1994) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการทำงานเป็นทัศนคติของแต่ละคนที่มีต่อองค์ประกอบของงานซึ่งต่างจากขวัญ (moral) ที่เป็นความรู้สึกของคนทั้งกลุ่มที่มีต่องาน

Arnold and Feldman (1986) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในการทำงานว่าเป็นความรู้สึกที่ดีที่แต่ละคนมีต่องานของเขา ถ้าบุคคลใดมีความพึงพอใจในการทำงานมากก็จะชอบและเห็นคุณค่าของงานสูง ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่องานที่ทำ

Lock (1981) อ้างใน Luthans, (1992) อธิบายความพึงพอใจในการทำงานว่าเป็นผลจากการรับรู้ของตนเองว่ามีความสุขเพลิดเพลิน หรือมีความรู้สึกที่ดีต่องานที่ทำหรือประสบการณ์การทำงานมากน้อยเพียงใด

Davis (1981) ให้ความหมายของความพึงพอใจในการทำงานว่า หมายถึง ความพอใจหรือไม่พอใจของผู้ปฏิบัติงาน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อผลประโยชน์ที่จะได้รับ

สมยศ นาวิกาน (2521) ได้ให้ความเห็นว่าความพึงพอใจในการทำงาน คือ ความรู้สึกที่ดี โดยส่วนรวมของคนต่องานของเขา เมื่อเราพูดว่า คนมีความพอใจในการทำงานสูง โดยทั่วไปหมายความว่าคนชอบและให้คุณค่ากับงานของพวกเขาสูงและมีความรู้สึกที่ดีต่องานของพวกเขา

นงนุช รุ่งกลิ่น (2530) ได้สรุปว่า ความพึงพอใจในการทำงานหมายถึงความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่องานที่ทำอยู่ ความรู้สึกที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยหรือองค์ประกอบต่าง ๆ ในการทำงาน เช่น ลักษณะงาน สภาพแวดล้อมในการทำงานและผลประโยชน์ตอบแทน ฯลฯ ซึ่งจะนำไปสู่บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

จากความหมายความพึงพอใจในการทำงานดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการทำวิจัย น่าจะเป็นผลจากการรับรู้ของแต่ละบุคคลที่มีต่อปัจจัยหรือองค์ประกอบในการทำวิจัยว่ามีความรู้สึกที่ดีต่อการทำวิจัยหรือประสบการณ์การทำวิจัยมากน้อยเพียงใด เป็นความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังกับการได้รับการตอบสนองทั้งทางด้านร่างกายและด้านจิตใจของตัวผู้ทำวิจัยเอง ถ้าผู้ทำวิจัยมีความพึงพอใจในการทำวิจัยมากจะส่งผลทำให้ผู้ทำวิจัยชอบและเห็นคุณค่าของการทำวิจัยและผลงานวิจัย นอกจากนี้ขณะที่ทำการวิจัยจะเกิดความรู้สึกที่ดี มีความสุขเพลิดเพลินและมีความพอใจในการทำวิจัย ซึ่งจะช่วยส่งผลให้ผลงานวิจัยที่ทำขึ้นมานั้นมีคุณค่ามากตามไปด้วย

มิติของความพึงพอใจในการทำงาน Luthans (1992) ได้กล่าวว่า ในการวัดความพึงพอใจในการทำงานต้องพิจารณาว่า 3 มิติที่สำคัญ มิติแรก คือ การวัดการตอบสนองทางอารมณ์หรือความรู้สึกที่มีต่อการทำงาน ในประเด็นนี้ Arnold and Feldman (1986) ได้เสนอแนะตรงกันว่าควรจะต้องวัดความรู้สึกเกี่ยวกับเงื่อนไขในการทำงาน (working conditions) ด้วย มิติที่สอง คือ การวัดผลการทำงานว่าสอดคล้องกับความคาดหวังมากน้อยเพียงใด เป็นการวัดความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและผลการทำงาน มิติที่สาม คือ การวัดเจตคติที่มีต่องาน ในมิติที่แบ่งออกเป็นเจตคติ 5 ด้าน คือ ลักษณะของงาน (the work itself) ค่าจ้าง (pay)

โอกาสความก้าวหน้า (promotion opportunities) การนิเทศของผู้บังคับบัญชา (supervision) และผู้ร่วมงาน (co - worker)

จากการศึกษาความพึงพอใจที่ผ่านมาพบว่าเป็นการศึกษาความพึงพอใจในการทำงาน ยังไม่มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแนวคิดในการวัดความพึงพอใจในการทำงานของ Luthans มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจในการทำวิจัย ซึ่งจากการศึกษามิตรของความพึงพอใจในการทำงานของ Luthans ผู้วิจัยจึงสรุปมิตรของการทำวิจัยที่มีต่อความพึงพอใจในการทำวิจัยไว้ 3 มิติที่สำคัญสำหรับการใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ความรู้สึกที่มีต่อสภาพการทำวิจัย ความสอดคล้องของผลงานวิจัยกับความคาดหวังของผู้ทำวิจัย และเจตคติที่มีต่อการทำวิจัย

ตอนที่ 4 ทฤษฎีที่เกี่ยวเนื่องกับความพึงพอใจ

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจ คือ ทฤษฎีแรงจูงใจซึ่งเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาที่นักการศึกษาและนักวิจัยทั่วไปนำมาอธิบายประกอบการศึกษาเรื่องความพึงพอใจสาระสำคัญของทฤษฎีแรงจูงใจพอสรุปได้ว่า แรงจูงใจเป็นกระบวนการของพฤติกรรมที่เกิดจากความต้องการ (needs) ทำให้เกิดแรงขับ (drive) ที่จะสนองความต้องการนำไปสู่เป้าหมาย (goals)

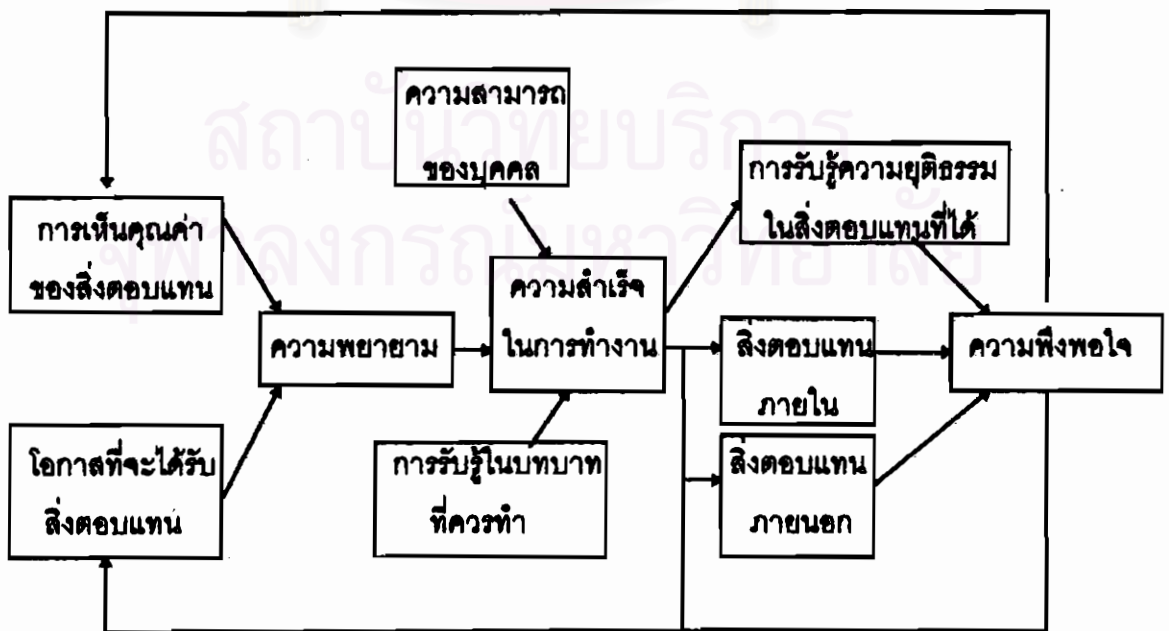
แผนภาพที่ 2 แสดงกระบวนการพื้นฐานของแรงจูงใจ

Luthans (1992) ได้แบ่งทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจออกเป็น 2 แนว คือ ทฤษฎีที่เน้นปัจจัยจูงใจในการทำงาน (the content theories of work motivation) ได้แก่ Maslow's hierarchy of need, Herzberg's two - factor theory และ Alderfer's ERG theory ทฤษฎีที่เน้นกระบวนการจูงใจในการทำงาน (the process theories of work motivation) ได้แก่ Vroom's expectancy theory of motivation, the Porter - Lawler motivation model, Equity theory และ Attribution theory จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจทั้ง 2 แนว

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำทฤษฎีที่เน้นกระบวนการจูงใจในการทำงานของ the Porter - Lawler motivation model มาประกอบในการศึกษาครั้งนี้ สาระสำคัญของ the Porter - lawler motivation model มีดังนี้ คือ

The Porter-Lawler motivation model Porter and Lawler (1968) ได้พัฒนาโมเดลความพึงพอใจขึ้น โดยให้ความสนใจในความสัมพันธ์ระหว่างความพยายาม (แรงจูงใจ) ความพึงพอใจและการทำงาน โดยการสร้างเป็น the multivariable model เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างความพยายาม (แรงจูงใจ) ความพึงพอใจและการทำงาน ใน the Porter - Lawler motivation model ประกอบด้วย 2 โมเดลย่อยตามลำดับการเกิด คือ โมเดลความรู้สึกหรือความต้องการที่เป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรม โมเดลนี้มีลักษณะเหมือนกับ Vroom model และโมเดลความพึงพอใจที่วัดได้จากการเห็นคุณค่าของผลตอบแทน Porter และ Lawler ได้ชี้ให้เห็นว่า ความพยายามหรือแรงจูงใจไม่ได้เป็นสิ่งที่นำไปสู่การปฏิบัติโดยตรง สิ่งที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ คือ คุณลักษณะความสามารถและการรับรู้บทบาทที่ควรทำ สิ่งสำคัญใน the Porter - Lawler motivation model นี้ก็คือ จะมีเรื่องผลตอบแทนหลังการทำงาน ซึ่งผลตอบแทนนี้จะเป็นสิ่งที่วัดความพึงพอใจอีกทีหนึ่ง

แผนภาพที่ 3 the Porter - Lawler motivation model สามารถแสดงได้ดังนี้

ตอนที่ 5 รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการทำงานวิจัยและความพึงพอใจในการทำงาน พบว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาทั้งสองเรื่องนี้เป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่พบว่ามีผู้ใดศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอสรุปและนำเสนอในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

การศึกษาความพึงพอใจในการทำงานในรูปของโมเดลการวิจัย

Steven, Lee and Lawrence (1990) , Steven and Robert (1994) และ Peter, Yoke and Swee (1995) ได้ทำการศึกษาและทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานในรูปของโมเดลการวิจัย โดย Steven, Lee and Lawrence (1990) ได้ทำการศึกษาและทดสอบโมเดลเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงานของครูฝึกชาวและฝึกดำ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน คือ ความสำเร็จทางวิชาการ ลักษณะงานและเงื่อนไขในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Peter, Yoke and Swee (1995) ที่ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างสภาพของการทำงาน เงื่อนไขในการทำงาน ความพึงพอใจในงานและการลาออกจากงานในรูปของโมเดลกับครูฝึกสอนจำนวน 350 คนในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งพบว่าสภาพการทำงาน ลักษณะของงานและเงื่อนไขในการทำงานมีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานเช่นเดียวกับที่ Steven and Robert (1994) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของความพยายามที่มีต่องานขายและความพึงพอใจในลักษณะของโมเดลการวิจัยกับพนักงานขายจำนวน 380 คน ซึ่งผลการศึกษาที่ได้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยทั้งสองเรื่องดังกล่าวไปแล้ว นอกจากนี้ตัวแปรดังกล่าวแล้วยังพบตัวแปรอื่นอีกที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานอันได้แก่ เพศ อายุ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความเป็นอิสระในการทำงาน และการรับรู้บทบาทที่ชัดเจนของตนเองก็ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานอีกด้วย

การศึกษาความพึงพอใจในการทำงานในลักษณะของการสำรวจตัวแปรหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ

Mark, Richard and Joseph (1991) ได้ทำการวิจัยเชิงสำรวจตัวแปรที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานกับครูที่สอนระดับชั้นประถมศึกษาจำนวน 1074 คน พบว่าตัวแปรที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ เพศ กลุ่มอายุ ลักษณะของงาน

ความผูกพันในการทำงานและความเครียดในการทำงานก็มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Coleen and East (1993) ที่ได้ทำการศึกษาลำรวจความพึงพอใจในงานกับคณะผู้ร่วมงานภายในจากห้องสมุด 12 แห่งในไอโฮโอ จำนวน 434 คน พบว่า ตัวแปรลักษณะของงานก็ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน Coleen and East ยังพบตัวแปรอื่นอีก 4 ตัวแปรที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน คือ การได้รับการสนับสนุนผู้ร่วมงาน เงินเดือนหรือสวัสดิการและความก้าวหน้า ตรงกับที่ Sharon and Ralph (1993) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการทำงานและความพึงพอใจในการทำงานกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูจำนวน 232 คน โดยมีการควบคุมตัวแปรอายุ เพศ เงินเดือนและสถานภาพ พบว่า การมีส่วนร่วมในการทำงาน การได้รับสิ่งตอบแทนและการเห็นคุณค่าของผลตอบแทนมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงาน

นอกจากนี้ผลการวิจัยทั้งสามเรื่องดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ทำการศึกษาในประเทศไทย เช่น งานวิจัยของ มาริษา คุณยศยิ่ง (2534) ที่ทำการศึกษความพึงพอใจในการทำงานของครู อาจารย์ในโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการ งานวิจัยของ กรองแก้ว ธรรมันท์ (2537) ที่ศึกษาความพึงพอใจในการทำงานและปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการสาย ข และสาย ค ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย งานวิจัยของ วินัย โภษะดุริย (2537) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ งานวิจัยของ จารุวรรณ พุทธรณิบัณฑิต (2537) ที่ศึกษาความพึงพอใจในการทำงานและปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร และงานวิจัยของ ก้องเกียรติ เขษม (2537) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์พลศึกษาของสถาบันผลิตครู ซึ่งได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันคือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ การปฏิบัติในการบริหารของผู้บังคับบัญชา การได้รับการยอมรับนับถือ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน สภาพเงื่อนไขในการทำงาน ความมั่นคงในงานที่ทำ ลักษณะงานที่ทำ เงินเดือนค่าตอบแทนความสำเร็จในการทำงาน นโยบายการบริหารและความรับผิดชอบ

การศึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัย

งานวิจัยที่พบจะเป็นลักษณะการสำรวจสภาพการทำวิจัยเหตุจูงใจในการทำวิจัยและสาเหตุของการไม่ทำวิจัย

ไพโรจน์ แสงจันทร์ (2527) ได้ศึกษาสภาพการทำงานวิจัยและความต้องการทำงานวิจัยของอาจารย์วิทยาลัยครูกลุ่มภาคกลางจำนวน 300 คน โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจและการวิเคราะห์เอกสาร พบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อการทำงานวิจัย ได้แก่ การได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในการทำวิจัยจากผู้บังคับบัญชา ความรู้ ความสามารถด้านเทคนิควิธีวิจัย แหล่งทุนหรืองบประมาณ การได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เวลาที่ใช้ในการทำวิจัย บรรยากาศที่ส่งเสริมการทำงานวิจัยของอาจารย์และการนำผลการวิจัยไปใช้

พีรวัฒน์ วงษ์พรม (2533) ได้ศึกษาสภาพการทำงานวิจัยชั้นเรียนของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 พบว่าเรื่องที่ครูในโรงเรียนประถมศึกษาทำวิจัยส่วนใหญ่เป็นหัวข้อเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดปัญหาจากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน รูปแบบการวิจัยที่นิยมใช้คือ การวิจัยเชิงสำรวจ แหล่งวิทยาการที่ใช้ในการศึกษาคือ ตำรา เอกสาร วารสาร ผู้ให้คำปรึกษาในการทำวิจัยคือ เพื่อนครู เครื่องมือที่ใช้มากที่สุดคือ แบบสังเกตและแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างเอง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียน ช่วงเวลาที่ใช้ทำวิจัยคือ เวลาที่ว่างจากการสอน ผลการวิจัยที่สามารถนำไปใช้ได้กับปัญหาได้ในระดับพอใช้ ผลการวิจัยมีการเผยแพร่เป็นส่วนน้อย ปัญหาหรืออุปสรรคในการทำวิจัยที่เป็นปัญหาในระดับมากคือ ด้านงบประมาณและเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย

วันทนา ชูช่วย (2533) ได้ทำการศึกษาเหตุจูงใจในการทำวิจัยและสาเหตุของการไม่ทำวิจัยของครูมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาปัจจัยพื้นฐาน กระบวนการทำวิจัย ผลงานวิจัย การเผยแพร่และการนำผลการวิจัยไปใช้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ทำวิจัยจำนวน 37 คนและกลุ่มที่ไม่ทำวิจัยจำนวน 81 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์โดยมีแนวคำถามและแบบวิเคราะห์ลักษณะงานวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า เหตุจูงใจในการทำวิจัย ได้แก่ การประสบปัญหาในการทำงานที่โรงเรียนและต้องการข้อมูลที่เชื่อถือได้เพื่อนำมาพัฒนางานที่ปฏิบัติ การได้รับแต่งตั้งมอบหมายหรือได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารให้ทำวิจัย สาเหตุของการไม่ทำวิจัย ได้แก่ การไม่มีเวลา ไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย ไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการวิจัย ปัจจัยพื้นฐานในการทำวิจัยที่ครูมีความต้องการมาก ได้แก่ ที่ปรึกษาในการทำวิจัย เวลาในการทำวิจัยและแหล่งค้นคว้าข้อมูล ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กระบวนการวิจัยดำเนินไปได้สำเร็จ ได้แก่ การมีบุคลากรในคณะวิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยที่มีความรู้ด้านการวิจัย ผู้บริหารสนับสนุนติดตามงาน ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องและการมีเวลาในการทำวิจัย รายงานการวิจัยส่วนใหญ่เป็นแบบย่อเน้นเฉพาะผลการวิจัย การเผยแพร่และการนำผลการวิจัยไปใช้ส่วนใหญ่

เผยแพร่ภายในโรงเรียน โดยการนำเสนอต่อผู้บริหารและแจกคณะครูในโรงเรียน ผู้บริหารได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการเสนอปรับปรุงงานในโรงเรียน

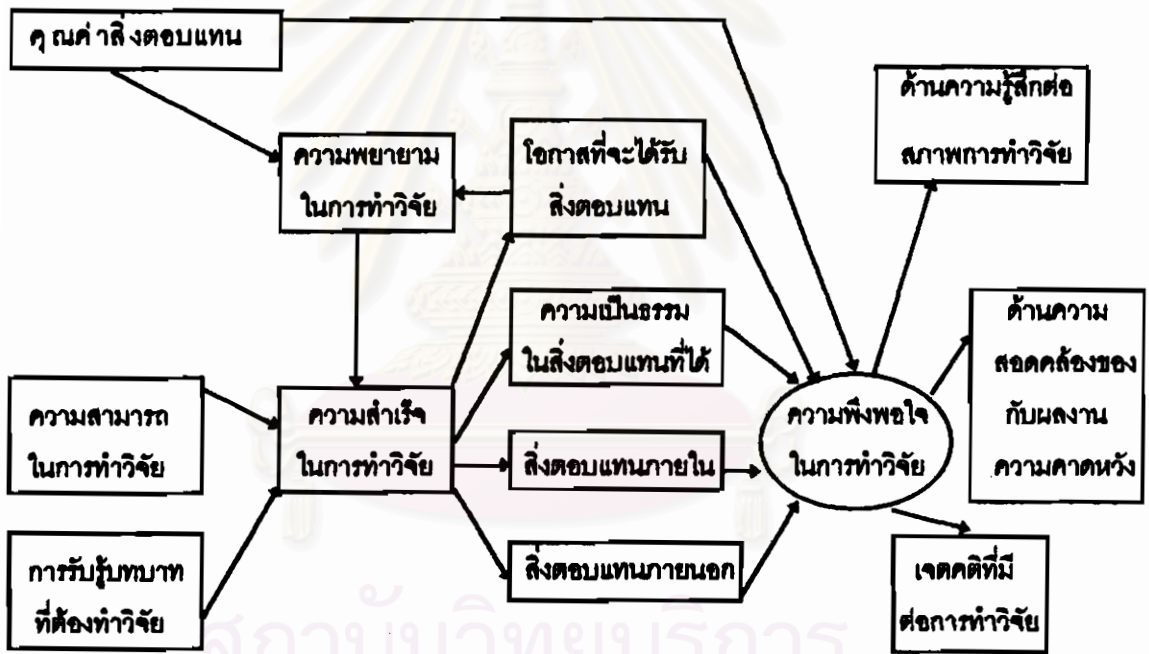
เยาวภา เจริญบุญ (2537) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูมัธยมศึกษาที่มีวุฒิปริญญาโทในกรุงเทพมหานคร จำนวน 102 คน โดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ พบว่า ตัวแปรที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ภาระอื่น ๆ นอกจากการสอน สาเหตุสำคัญที่ทำให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ความต้องการในการหาวิธีสอนที่จะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เพื่อแก้ปัญหาและช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียน เพื่อทำผลงานอาจารย์ 3 การให้การสนับสนุนของผู้บริหารในการทำวิจัยชั้นเรียนและเพื่อนครูให้ความร่วมมือ ร่วมทำวิจัยในชั้นเรียน

สุนทร จิตติอรุณชัย (2536) ทำการศึกษาเพื่อวิเคราะห์สภาพของการส่งเสริมการวิจัย ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหิดล ในด้านนโยบาย แผนงาน / โครงการ โครงสร้างการบริหารการวิจัย การจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัย การดำเนินงานและลักษณะกิจกรรม ปัจจัยพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการวิจัย ผลงานวิจัยดีเด่นและการเผยแพร่การวิจัย ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยพื้นฐานที่สนับสนุนการวิจัย ได้แก่ นโยบายและการบริหารงานของมหาวิทยาลัย งบประมาณเพื่อการวิจัย การสนับสนุนการดำเนินงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หน่วยปฏิบัติการวิจัย สถาบันวิจัย คณะกรรมการปฏิบัติการกิจกรรมวิจัย ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การขาดองค์รที่ทำหน้าที่ประสานงานระดับนโยบาย แผนงาน และการปฏิบัติงาน บุคคลากรที่ให้ความสนใจและมีความสามารถในการทำวิจัยยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ขาดหลักเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาผลงานวิจัย เป็นต้น

จากการศึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยและส่งผลกระทบต่อ การวิจัยพอจะสรุปได้ 5 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวนักวิจัย ปัจจัยที่เกี่ยวกับหน่วยงาน ปัจจัยที่เกี่ยวกับบริบทของการวิจัย ปัจจัยที่เป็นผลจากการทำวิจัยและปัจจัยที่เกี่ยวกับทัศนคติ

จากการศึกษากรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจศึกษาตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัยในรูปของโมเดลลิสรถ เพราะการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสรถเป็นวิธีการวิเคราะห์ที่รวมตัวแปรแฝงเข้าไปในโมเดลการวิเคราะห์และสามารถ ผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นที่ว่า ไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปร ซึ่งผลการวิเคราะห์ด้วย

โปรแกรมลิขสิทธิ์สามารถที่จะตอบปัญหาการวิจัยได้อย่างลึกซึ้งและครอบคลุมถึงลักษณะของอิทธิพลทางตรงทางอ้อมและอิทธิพลประเภทอื่น ๆ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Luthans ในการวัดความพึงพอใจในการทำงานมาประกอบกับทฤษฎีที่เน้นกระบวนการจิตใจของ the Porter - Lawler motivation model ที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันระหว่างความพยายาม (แรงจูงใจ) การทำงานและความพึงพอใจในการทำงานมาประยุกต์ใช้ในการวัดความพึงพอใจในการวิจัยและกระบวนการจิตใจในการทำวิจัยในการศึกษาความพึงพอใจในการทำวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามทฤษฎีกับพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 4 แสดงโมเดลสมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

จากแผนภาพโมเดลความพึงพอใจในการทำงานตามแนวคิดและทฤษฎี ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานว่า ตัวแปรความพยายามในการทำงานได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรคุณค่าของสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ตัวแปรโอกาสที่จะได้รับสิ่งตอบแทน ตัวแปรความสำเร็จในการทำงานได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรความพยายามในการทำงาน ตัวแปรความสามารถในการทำงาน ตัว

แปรการรับรู้บทบาทที่ต้องทำวิจัยและตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัยได้รับอิทธิพลทางข้าม จากตัวแปรความพยายามในการทำวิจัย ตัวแปรความสำเร็จในการทำวิจัยโดยส่งผ่านตัวแปร ความเป็นธรรมในสิ่งตอบแทนที่ได้รับ ตัวแปรสิ่งตอบแทนภายในและตัวแปรสิ่งตอบแทนภายนอก โดยที่ตัวแปรความพึงพอใจในการทำวิจัยเป็นตัวแปรแฝง (latent variable) วัดได้จากตัวแปรด้าน ความรู้สึกต่อสภาพการทำวิจัย ตัวแปรด้านความสอดคล้องของผลงานวิจัยกับความคาดหวังของ ผู้ทำวิจัยและตัวแปรด้านเจตคติที่มีต่อการทำวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย